

Sygn. akt III PSK 192/21

POSTANOWIENIE

Dnia 10 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa E. B.

przeciwko Urzędowi Miasta w Kudowie Zdroju

o wynagrodzenie, odszkodowanie, dodatkowe wynagrodzenie roczne, ekwiwalent za urlop wypoczynkowy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10 sierpnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z dnia 30 marca 2021 r., sygn. akt VII Pa 48/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy wyrokiem z dnia 30 marca 2021 r. oddalił apelację wniesioną przez pozwanego Urząd Miasta w Kudowie Zdroju od wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku, którym zasądzono od pozwanego na rzecz powódki E. B. kwotę 31.428,64 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz oddalono dalej idące powództwo.

Pozwany Urząd Miasta w Kudowie Zdroju wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 marca 2021 r.,

zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest: art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 3 pkt 1 i 4 ustawy z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej w związku z art. 52 § 2 k.p., art. 71 k.p., art. 52 § 1 pkt 1 k.p. i art. 52 § 3 k.p., a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 327¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Zdaniem skarżącego, rozpoznanie jego skargi kasacyjnej jest konieczne ze względu na „wyżej wskazane uzasadnione zarzuty naruszenia prawa materialnego oraz procesowy zarzut nierozpoznania istoty sprawy”. W odniesieniu do sygnalizowanego we wniosku istotnego zagadnienia prawnego skarżący sformułował z kolei trzy pytania: (-) czy wójt może zwolnić swojego zastępcę za wynagrodzeniem z ustawowego obowiązku pełnienia funkcji za okres do czasu objęcia obowiązków przez nowo powołanego zastępcę, o którym mowa w art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w oparciu o art. 36² k.p. lub art. 71 k.p.? (-) czy zarządzenie wójta w przedmiocie zwolnienia swojego zastępcy z obowiązku świadczenia pracy za okres do czasu objęcia obowiązków przez nowo powołanego zastępcę w związku z treścią art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w oparciu o art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. jako czynność sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest ważna i jakie odnosi skutki prawne? (-) czy w okresie wypowiedzenia, w którym zastępca wójta został zwolniony z obowiązku świadczenia pracy, wójt może następnie wezwać swojego zastępcę do świadczenia pracy, a w przypadku odmowy świadczenia pracy rozwiązać z nim stosunek pracy w trybie art. 30 § 1 pkt 3 k.p. bez wypowiedzenia?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że w judykaturze utrwalił się pogląd, zgodnie z którym skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538), gdy

orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Z kolei w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia

budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego nie spełnia wyżej określonych kryteriów i to z kilku powodów.

Po pierwsze, skarżący, twierdząc, że jego skarga jest oczywiście uzasadniona, odwołuje się wyłącznie do uzasadnienia podstaw zaskarżenia, natomiast twierdzeniu temu nie towarzyszy jakakolwiek odrębna argumentacja, która potwierdzałaby kwalifikowaną w sposób wyżej opisany postać deklarowanego we wniosku naruszenia przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania. Tymczasem, w myśl art. 398⁴ § 2 k.p.c., oprócz wymagań przewidzianych w § 1 tego przepisu, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Jest to szczególne i samoistne wymaganie skargi kasacyjnej, którego nie można mylić z wymaganiem konstrukcyjnym dotyczącym przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Wymaganie wynikające z art. 398⁴ § 2 k.p.c. wiąże się bowiem wyłącznie z instytucją przesądu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie podkreśla się zaś w tym względzie, że ze względu na odmienny cel instytucji przesądu oraz jej odrębne i kwalifikowane przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 – 4 k.p.c., wskazanie i uzasadnienie okoliczności, które miałyby decydować o poddaniu skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie, nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Za prawidłowo sporządzoną skargę kasacyjną można zatem uznać tylko taką skargę, w której oba te wymagania są spełnione oddzielnie (odrębnie) i autonomicznie (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). W ramach oceny, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest natomiast rzeczą Sądu Najwyższego doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych argumentacji mającej wykazać występowanie sugerowanych przesłanek przedsądu, ponieważ na tym etapie postępowania podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie nie podlegają jeszcze badaniu (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., II UK 274/09, LEX nr 585794). Wynika to stąd, że na tym etapie przedmiotem badania dokonywanego przez Sąd Najwyższy jest jedynie to, czy wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazuje i wykazuje choćby jedną z podstaw (przesłanek) przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Podstawy kasacyjne stanowią zaś odrębny od przesłanek przedsądu element skargi, w związku z czym nie zastępują one (ani ich uzasadnienie) i nie mogą zastąpić przesłanek przedsądu. Innymi słowy, podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po drugie, analogiczne spostrzeżenia należy odnieść także do tej części ocenianego wniosku, która – zdaniem skarżącego – ma wykazać występowanie sprawie istotnego zagadnienia prawnego. I tu bowiem skarżący ogranicza się do sformułowania trzech pytań, którym nie towarzyszy jurydyczny wywód zawierający argumenty, które prowadziłyby do rozbieżnych ocen na tle wykładni przepisów będących kanwą zagadnienia prawnego. Dla uznania, że w sprawie faktycznie występuje takie zagadnienie nie jest natomiast wystarczające samo sformułowanie pytania i nazwanie go „zagadnieniem prawnym”, bez przedstawienia jurydycznej argumentacji służącej wykazaniu, że zagadnienie to rzeczywiście występuje i wymaga wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 311/09, LEX nr 604212).

Po trzecie, skarżący w pytaniach, nazwanych przez niego istotnym zagadnieniem prawnym, przywołuje przepisy prawa materialnego, których uprzednio nie powołał w podstawach zaskarżenia (art. 36² k.p., art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., a także art. 30 § 1 pkt 3 k.p.). Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, w myśl którego nie stanowi okoliczności uzasadniającej rozpoznanie skargi kasacyjnej potrzeba wykładni przepisów, których

naruszenie nie zostało wskazane jako jej podstawa, podobnie jak nie stanowi okoliczności uzasadniającej rozpoznanie skargi kasacyjnej potrzeba wyjaśnienia zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie to nie ma powiązania z podstawami skargi (a ściślej - z przepisami powołanymi jako naruszone w ramach podstaw kasacyjnych). Jeżeli więc wnoszący skargę kasacyjną powołuje się na potrzebę wykładni określonych przepisów prawnych lub konstruuje zagadnienie prawne na tle wykładni tych przepisów, to potrzeba taka musi odnosić się przynajmniej do jednej z przytoczonych podstaw kasacyjnych, a gdy tak nie jest, Sąd Najwyższy może odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W myśl art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje bowiem sprawę w granicach skargi kasacyjnej, które wyznaczają, między innymi, podstawy kasacyjne, a w ich ramach zarzuty naruszenia konkretnych przepisów prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNAPiUS z 2002 r. nr 24 - wkładka, poz. 5; z dnia 15 kwietnia 2002 r., II UKN 256/01, Prok. i Prawo z 2002 r. nr 10, poz. 44, czy też z dnia 20 sierpnia 2008 r., I UK 78/08, LEX nr 818579).

Po czwarte, Sąd Najwyższy zauważa, że skarżący łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Skarga kasacyjna nie może być, z kolei, uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, iż konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Już tylko przedstawione wyżej powody muszą zatem prowadzić do wniosku, że wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest

uzasadniony. Niezależnie jednak od tej konkluzji Sąd Najwyższy stwierdza, że w sprawie nie występuje również sygnalizowane w tym wniosku istotne zagadnienie prawne związane z wykładnią art. 29 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym, ponieważ przepis ten w powiązaniu z przepisami Kodeksu pracy dotyczącymi stosunku pracy na podstawie powołania był przedmiotem wykładni w dotychczasowym orzecznictwie, w którym jest jednolicie interpretowany. Wypada bowiem przypomnieć, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 sierpnia 2008 r., I PK 29/08 (OSNP 2010 nr 1-2, poz. 3) wyjaśnił, że art. 29 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym jest umiejscowiony w rozdziale 3 ustawy poświęconym "Władzom gminy" i nie odnosi się w ogóle do stosunków pracy. Jest to przepis o charakterze ustrojowym, który reguluje kwestie związane z wypełnianiem obowiązków przez osoby działające z upoważnienia organu gminy. Inaczej rzecz ujmując, odnosi się on do publicznoprawnego aspektu funkcji zastępcy wójta (prezydenta miasta), a nie do jego stosunku pracy. Sens tego przepisu jest taki, że zapewnia nieprzerwane pełnienie funkcji w administracji samorządowej, a z drugiej strony zapobiega dublowaniu tych funkcji. Zastępca wójta (jeżeli został powołany) musi pełnić swe „obowiązki” do czasu objęcia obowiązków przez następcę (a nie na przykład do czasu jego powołania), ale nie może ich pełnić dłużej, równocześnie z tym następcą. Nie jest to zatem przepis szczególny w rozumieniu art. 68 § 1¹ k.p. Nie traktuje w ogóle o stosunku pracy zastępcy wójta, a w związku z tym nie stanowi podstawy do nawiązania stosunku pracy na podstawie powołania na czas określony. Pogląd ten został następnie podtrzymany w wyroku z dnia z dnia 12 listopada 2014 r., II PK 24/14 (OSNP 2016 nr 5, poz. 57). Trzeba też podkreślić, że w obu powołanych wyrokach Sąd Najwyższy zajął stanowisko, zgodnie z którym w świetle regulacji art. 2 pkt 3 ustawy o samorządzie gminnym nie może budzić wątpliwości, że pracownik samorządowy jest zatrudniony na stanowisku zastępcy wójta (burmistrza, prezydenta miasta), na podstawie powołania. Oznacza to, że do takiego pracownika należy stosować przepisy Oddziału 1., Rozdziału III Kodeksu pracy, to jest między innymi art. 70 k.p. oraz art. 71 k.p., a to z kolei oznacza, że taki pracownik może być w każdym czasie odwołany przez organ, który go powołał. Dotyczy to także pracownika, który na podstawie przepisów szczególnych został powołany na stanowisko na czas określony. Odwołanie jest przy tym równoznaczne

z wypowiedzeniem umowy o pracę, chyba że nastąpiło z przyczyn, o których mowa w art. 52 k.p. lub art. 53 k.p., a w okresie wypowiedzenia pracownik ma prawo do wynagrodzenia w wysokości przysługującej przed odwołaniem. Zatrudnienie takiego pracownika w okresie wypowiedzenia może natomiast nastąpić jedynie na wniosek lub za zgodą pracownika. Nie ulega więc wątpliwości, że odwołany ze stanowiska zastępca burmistrza nie ma obowiązku świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia stosunku pracy, zachowując jednocześnie w tym czasie prawo do wynagrodzenia w wysokości równej wynagrodzeniu przysługującego mu przed odwołaniem. Ewentualne zatrudnienie takiego pracownika w okresie wypowiedzenia może z kolei nastąpić jedynie na jego wniosek lub za jego zgodą. Nie jest natomiast możliwe oraz prawnie dozwolone jednostronne wezwanie takiego pracownika do wykonywania obowiązków pracowniczych.

Sąd Najwyższy zauważa równocześnie, że jak wynika z lektury pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, Sądy *meriti* w pełni respektowały taki właśnie kierunek wykładni wymienionych przepisów, przyjmując go za podstawę oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego, który jednoznacznie wskazywał, że powódka zarządzeniem burmistrza, wydanym na podstawie art. 26a ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, z dniem 17 listopada 2018 r. została odwołana ze stanowiska zastępcy burmistrza, przy czym odwołanie to było równoznaczne z wypowiedzeniem powódce stosunku pracy. Wymienione zarządzenie nie zostało zaś zaskarżone w wymaganym trybie, wobec czego było skuteczne i podlegało wykonaniu.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby merytorycznego rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 w związku z § 9 ust. 1 i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.

[as]